

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μ. ΤΕΤΑΡΤΗ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Μονόλογος περί διαλόγου»

[...] Διάλογος δεν υπάρχει (για να πούμε τ' αυτονόητα) παρά μόνον ανάμεσα σε ίσων δικαιωμάτων συνομιλητές. Όταν ο ένας κρατάει στο χέρι του τον κεραυνό κι ο άλλος βρίσκεται όρθιος, ελάχιστος σαν υπόδικος μπροστά στο βάθρο της εξουσίας, ο διάλογος, κι αν προτείνεται, είναι φενάκη¹. Ο εξουσιαστής, στην χειρότερη περίπτωση, ξεγελάει τον εαυτό του, αν νομίζει πως θ' ακούσει την αλήθεια. Η θέση του άλλωστε είναι διπλά ψεύτικη: αν τύχει και βρει αντίκρυ του έναν παλαβό, έναν άνθρωπο παράτολμο, που θα του την πει, θα είναι υποχρεωμένος, για λόγους κύρους, να τον κατακεραυνώσει. Στην περίπτωση τούτη, ο ειλικρινής καταδικάζεται ως αυθάδης. Αν πάλι ο σε μειονεκτική θέση συνομιλητής τα γυρίσει, για **λόγους** άμυνάς του, στην πονηρή κολακεία, ο σε πλεονεκτική θέση δεν θα μάθει ποτέ την αλήθεια. Δέσμιος της εξουσίας του, θα χρειαστεί τότε, για να ξέρει πού βρίσκεται-πράγμα αναγκαίο για την ασφάλειά του-να χρησιμοποιεί επαγγελματίες πληροφοριοδότες, ν' ακούει καταδότες, διαβολείς, συκοφάντες, ή, αντίθετα, κόλακες που τον ξεγελάνε, για να του **φαίνονται** αρεστοί. [...]

[...] Αυτά στο επίπεδο της εξουσίας. Έχουμε, όμως, και το ανεπίσημο επίπεδο, όχι το ιδιωτικό, αλλά το δημόσιο! Διάλογος ιδεολογικός, διάλογος διαπραγματευτικός, διάλογος πνευματικός, άλλα ακόμα τέτοια. Καμία εποχή δεν έχει οργανώσει τόσους διαλόγους όσους η δική μας. Είναι μια έμμεση ομολογία πόσο δύσκολο το βρίσκει να συνεννοηθεί. Αν εξαιρέσουμε τους ανεγνωρισμένα περιττούς διαλόγους, που γίνονται για λόγους διακοσμητικούς, ελαφρούς, αργόσχολους (εννιά στα δέκα συνέδρια, «σεμινάρια» κτλ), οι άλλοι **έχουν** σκοπό να προβάλουν πανηγυρικά οι ομιλητές τις ιδεολογικές τους θέσεις, χωρίς καμιά διάθεση να διαφωτιστούν ή να τις ελέγξουν. Διάλογοι διαφημιστικοί δογμάτων, προορισμένοι να πείσουν εκείνους που δεν χρειάζεται να πειστούν, τους οπαδούς τους, σκληραίνουν παρά που απαλύνουν το διάχυτο κλίμα της διαφωνίας. Ο κόσμος μας εμφανίζεται γεμάτος καλή θέληση κι αδυναμία να ομονοήσει. Φτάνει κανένας ν' αναρωτιέται αν πρόκειται για ζήτημα

¹ φενάκη: απάτη, ψευδαίσθηση

χρόνου, αν δηλαδή βρισκόμαστε ακόμα σ' ανωριμότητα, ή αν αντιμετωπίζουμε έτσι κάποιαν οργανική αδυναμία κι **ατέλεια** του ανθρώπινου γένους.

Η ζωή εμφανίζεται ως πεδίο διαμάχης. Χωρίς αυτόν της τον αντιθετικό χαρακτήρα, που ορίζει τον συστατικό δυναμισμό της, θα έφτανε στην αυτοαναίρεση. Ο διάλογος είναι μια ειρηνική προστριβή, συμφωνημένα πλαισιωμένα από μερικούς θετούς κανόνες, καθώς μια αθλοπαιδιά. Αν παραβώ τους κανόνες του ποδοσφαίρου, αυτό που θα διεξαχθεί στο γήπεδο δεν θα είναι ποδοσφαιρική συνάντηση, θα είναι συμφυρμός² και συμπλοκή άμορφη, πρωτόγονη, χωρίς το παρα-αισθητικό ενδιαφέρον της αθλοπαιδιάς. Αλλά η αθλοπαιδιά δεν αποβλέπει σε τίποτα πέρα από τον εαυτό της, δεν είναι **μέσο**, είναι σκοπός. Ο διάλογος εμφανίζεται ως μέσο: Θέλω, με μέσο τον διάλογο, να φτάσω κάπου, σε κάτι που τον υπερβαίνει: σε μια συνεννόηση των ανθρώπων μεταξύ τους, ή πολύ περισσότερο, στην από κοινού αποκάλυψη κάποιας αλήθειας. [...]

[...] Σε κάπως υψηλότερο επίπεδο, ο διάλογος αρχίζει να γίνεται «διάλογος κουφών». Άρα, κλήρος μας η μοναξιά. [...] Δεν επιτρέπεται να θεωρήσουμε το αίσθημα τούτο απόληξη. Κανένας μας δεν έχει το δικαίωμα να προεξοφλήσει το μέλλον. Διαλεγόμαστε και θα διαλεγόμαστε επίμονα, ασταμάτητα, γιατί αυτό μας είναι ανάγκη ζωτική, συστατικό μας πάθος. Ο πλησίον δεν είναι μόνο Κόλαση, όπως το έχει πει ο Σαρτρ, είναι και Παράδεισος: ο μόνος μας απτός Παράδεισος. Ποιος ποτέ φαντάστηκε τον Παράδεισο σαν ερημιά, δίχως συγκατοίκους; Αρμονική κατανομή φυσικού κι ανθρώπινου στοιχείου ορίζει το παραδεισιακό μας όραμα, κι αυτό δεν είναι τυχαίο: Ξεκινάει από τα βάθη της συλλογικής μνήμης, τότε που η Φύση δεν ήταν καταργημένη από τον άνθρωπο, αλλά εμψυχωμένη από τη διακριτική του παρουσία. Άθλημα που μας έχει προταθεί ο διάλογος, θα εμπνέει πάντοτε κάθε ευγενική προσπάθεια να ξεπεραστεί η φυλάκιση μέσα στον εαυτό μας.

Άγγελος Τερζάκης, «Κρίση και έλεγχος της εποχής μας» (απόσπασμα)

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α. Σε μια συζήτηση ο συνομιλητής που βρίσκεται σε μειονεκτική θέση μπορεί να είναι ειλικρινής.

² συμφυρμός: ανακάτεμα

β. Σήμερα διεξάγεται καθημερινά μεγάλος αριθμός συζητήσεων.

γ. Οι περισσότερες συζητήσεις σήμερα δεν πραγματώνουν τον ουσιαστικό σκοπό του διαλόγου.

δ. Τελικός σκοπός του διαλόγου είναι η αμοιβαία ανακάλυψη της αλήθειας.

ε. Η θέση του συγγραφέα για την εξελικτική πορεία του ανθρώπου και του διαλόγου είναι απαισιόδοξη.

Μονάδες 10

B2.α. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου «Η ζωή εμφανίζεται... αποκάλυψη κάποιας αλήθειας», δικαιολογώντας την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο (μον. 2). Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση του συγκεκριμένου τρόπου ανάπτυξης (μον. 2);

β. Να χαρακτηρίσετε το δοκίμιο με βάση:

- I. τη δομή
- II. τη γλώσσα
- III. τον σκοπό του συγγραφέα (μον. 6)

(να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, δίνοντας τα κατάλληλα παραδείγματα από το κείμενο)

Μονάδες 10

B3. α. Να αιτιολογήσετε τη χρήση της **διπλής τελείας** και της **διπλής παύλας** στην 1^η παράγραφο (μον. 2).

β. Γιατί ο συγγραφέας χρησιμοποιεί α' ενικό πρόσωπο στο απόσπασμα «Ο διάλογος εμφανίζεται... αποκάλυψη κάποιας αλήθειας» (3^η παράγραφος) (μον. 2);

γ. Να εντοπίσετε στην παράγραφο «Σε κάπως υψηλότερο επίπεδο... μέσα στον εαυτό μας» μία αναφορική πρόταση και να εξηγήσετε ποιος είναι ο ρόλος της στο νόημα του κειμένου (μον. 1).

Μονάδες 5

B4. α. Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις, αντικαθιστώντας καθένα από τους υπογραμμισμένους τύπους με ένα συνώνυμό τους (μον. 5):

- I. γίνονται για λόγους διακοσμητικούς, ελαφρούς, αργόσχολους
- II. έχουν σκοπό να προβάλουν πανηγυρικά οι ομιλητές
- III. χωρίς καμιά διάθεση να διαφωτιστούν

IV. παρά που απαλύνουν το διάχυτο κλίμα της διαφωνίας

V. αδυναμία να ομονοήσει

β. Να γράψετε από ένα ομόρριζο επίθετο (απλό ή σύνθετο) για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **λόγους, φαίνονται, έχουν, ατέλεια, μέσο.** (μον. 5)

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε ένα αποδεικτικό δοκίμιο 500-600 λέξεων στο οποίο να αναπτύξετε τη θετική συμβολή του διαλόγου στην οικογένεια, την εκπαίδευση και την επιστήμη. Στη συνέχεια να αναλύσετε τρεις, κατά τη γνώμη σας, σημαντικές προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή ενός εποικοδομητικού διαλόγου. (Το δοκίμιό σας να έχει τίτλο)

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα **να μην τα αντιγράψετε** στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία και θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
5. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μια (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ